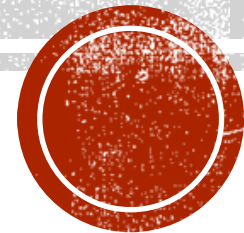

A MAGYAR TELEPÜLÉSI KONVERGENCIA FŐBB SAJÁTOSSÁGAI A 2008-2009-BEN KIINDULÓ GAZDASÁGI VÁLSÁGOT KÖVETŐEN

Egri Zoltán
MATE FFGI

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TÁRSASÁG XIX. VÁNDORGYŰLÉSE

A területi egyenlőtlenségek új formái és az átalakuló területpolitika

Budapest, 2021. november 4–5.

TARTALOM

- A konvergenciáról
- Szakirodalmi előzmények
- Kutatási kérdések
- Módszertan
- Eredmények

BEVEZETÉS

- „Átfogó harmonikus fejlődésének előmozdítása érdekében a Közösség úgy alakítja és folytatja tevékenységét, hogy az a gazdasági és társadalmi kohézió erősítését eredményezze. A Közösség különösen a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek – a vidéki térségeket is beleértve – lemaradásának csökkentésére törekszik.” (Római szerződés 158. cikkelye, 1957)
- Hazai szakpolitikai célok (1996. évi XXI. tv., OTK 2005, OFTK 2014):
 - a területi különbségek csökkentése,
 - a területi társadalmi-gazdasági növekedés elősegítése,
 - a perifériák és elmaradott térségek felzárkóztatása, dinamizálása,
 - a térszerkezeti tengelyek és központok és – benne kiemelten – Budapest fejlesztése.
- Milyen választ ad erre a tudomány (és a valóság)?
 - Konvergencia vs. divergencia? (Solow 1955, Swan 1956, Perroux 1955, Myrdal 1957, Friedrich-Eckey-Türck 2007, Krugman 1991, Fujita et al. 1999, Lengyel 2010)

Szerzők	időszak	területi szint	főbb eredmények
Nemes Nagy-Németh (2003), Dusek (2006), Németh-Kiss (2007), Kiss (2007), Péntes (2019), Egri (2020)	különböző	település	a kezdeti (rendszerváltozás környéki) alacsonyabb szintet gyors differenciálódás követ, majd stagnálás és csökkenés (σ -konvergencia)
Dusek (2006)	1988-2004	település és kistérség	a konvergencia hipotézis nem működik, történelmi (és egyéb) okai vannak a területi különbségek csökkenésének/növekedésének
Németh-Kiss (2007)	1990-2004	település	a mikrotérségeken belüli egyenlőtlenségeket meghatározó tényezők ismertetése
Major (2007)	1990-2003	kistérség	mozgási jellemzők kimutatása
Csite-Németh (2007)	1994-2005	kistérség	létező abszolút- és feltételes β -konvergencia, térben különböző σ -konvergencia és divergencia
Balás et al. (2013)	2000-2010	település és kistérség	Budapest nélkül σ -konvergencia, Budapesttel divergencia
Balás et al. (2013)	2000-2010	kistérség	létező abszolút β -konvergencia
Czaller (2016)	1993-2012	kistérség	gyors feltételes β -konvergencia
Egri (2017)	2014	település (város)	konvergenciaklubok jelenléte a jövedelmi differenciáltságban
Péntes (2019)	2000-2016	település	térben heterogén járási aggregáltságú eredmények (típusok): konvergencia, stagnálás, divergencia
Dusek (2006), Németh-Kiss (2007), Balás et al. (2013), Korompai (2019)	különböző	település	implicit klubkonvergencia kimutatása
Dusek (2006), Tóth et al. (2013)	különböző	település	pozitív globális és lokális térbeli autokorreláció, implicit klubkonvergencia

SZAKIRODALMI ELŐZMÉNYEK

Saját szerkesztés

KUTATÁSI KÉRDÉSEK

- Létezik-e konvergencia települési szinten a 2010-es években? (Hogyan jön létre?)
 - Mekkora valószínűséggel várható az alacsony fejlettségű települések felzárkózása? / Mennyire jellemző a lefelé nivellálódás?
- A jövedelmi térszerkezet mekkora stabilitást mutat?

MÓDSZERTAN

- Kritikák a hagyományos módszertan vonatkozásában (β - és σ - konvergencia, valamint klubkonvergencia) (Quah 1996);
- Markov láncok:
 - Klasszikus (Quah 1996, Major 2007, Monfort 2008, 2020)
 - Módosított klasszikus (Monfort 2008, 2020, Bufetova 2016)
 - Regionális (Bickenbach-Bode 2003)
 - Térbeli (Le Gallo 2001, Bickenbach-Bode 2003)
 - LISA (Rey 2013, Ayoub-Le Gallo 2020)
- Panel megközelítés 2012-2019 között (22.076 átmenet);
- Kapcsolódó mutatókészlet: stabilitás, mobilitás, felezési idő, konvergenciaindex, ergodikus eloszlás bemutatása;
- Térbeli összehasonlítás: chí-négyzet próba; (Pearson Q)
- Térökonometria: Global- és Local Moran I;
- SZJA-köteles jövedelmek alkalmazása;
- Megfigyelési egység: település/kedvezményezett települési besorolás (105/2015 korm.rend.)

megfigyelések száma	jövendelmi osztály	átmenet-valószínűségek					homogenitás teszt		
		1	2	3	4	5	sz.f.	Qi; Q	szign.
4415	1	0,903	0,095	0,002	0,000	0,000	12	80,46	0,00
4416	2	0,069	0,808	0,119	0,003	0,001	16	140,34	0,00
4415	3	0,003	0,093	0,802	0,099	0,002	16	89,05	0,00
4416	4	0,001	0,004	0,101	0,818	0,076	16	159,58	0,00
4416	5	0,000	0,001	0,003	0,088	0,909	12	306,40	0,00
					teljes mátrix		72	775,83	0,00
nem kedvezményezett									
142	1	0,768	0,225	0,007	0,000	0,000	3	31,79	0,00
910	2	0,033	0,805	0,159	0,002	0,000	4	38,21	0,00
2129	3	0,002	0,071	0,813	0,112	0,002	4	31,75	0,00
3388	4	0,000	0,002	0,082	0,837	0,079	4	88,48	0,00
4141	5	0,000	0,000	0,002	0,080	0,918	3	112,57	0,00
					teljes mátrix		18	302,80	0,00
átmeneti									
241	1	0,851	0,145	0,004	0,000	0,000	3	8,58	0,05
847	2	0,034	0,805	0,156	0,004	0,001	4	30,80	0,00
935	3	0,000	0,104	0,795	0,099	0,002	4	5,01	n.sz.
573	4	0,002	0,005	0,141	0,791	0,061	4	14,38	0,01
162	5	0,000	0,000	0,012	0,185	0,802	3	26,10	0,00
					teljes mátrix		18	84,87	0,00
társadalmi-gazdasági és infrastrukturális kedvezményezettség									
1106	1	0,869	0,128	0,002	0,000	0,001	3	19,45	0,00
916	2	0,102	0,777	0,115	0,005	0,001	4	21,97	0,00
468	3	0,006	0,167	0,735	0,088	0,004	4	36,63	0,00
184	4	0,005	0,033	0,152	0,712	0,098	4	54,51	0,00
63	5	0,000	0,016	0,016	0,175	0,794	3	26,28	0,00
					teljes mátrix		18	158,84	0,00
jelentős munkanélküliség									
86	1	0,837	0,163	0,000	0,000	0,000	3	4,78	n.sz.
416	2	0,029	0,844	0,127	0,000	0,000	4	13,40	0,01
504	3	0,004	0,060	0,863	0,071	0,002	4	14,38	0,01
207	4	0,005	0,005	0,179	0,758	0,053	4	19,44	0,00
26	5	0,000	0,000	0,038	0,423	0,538	3	49,71	0,00
					teljes mátrix		18	101,71	0,00
mindkét szempontból kedvezményezett									
2840	1	0,929	0,070	0,001	0,000	0,000	3	62,55	0,00
1327	2	0,106	0,822	0,069	0,002	0,001	4	79,43	0,00
379	3	0,011	0,148	0,757	0,079	0,005	4	25,35	0,00
64	4	0,016	0,016	0,328	0,563	0,078	4	56,52	0,00
24	5	0,000	0,083	0,042	0,208	0,667	3	200,02	0,00
					teljes mátrix		18	423,88	0,00

Eredmények 1.

Saját számítás, szerkesztés

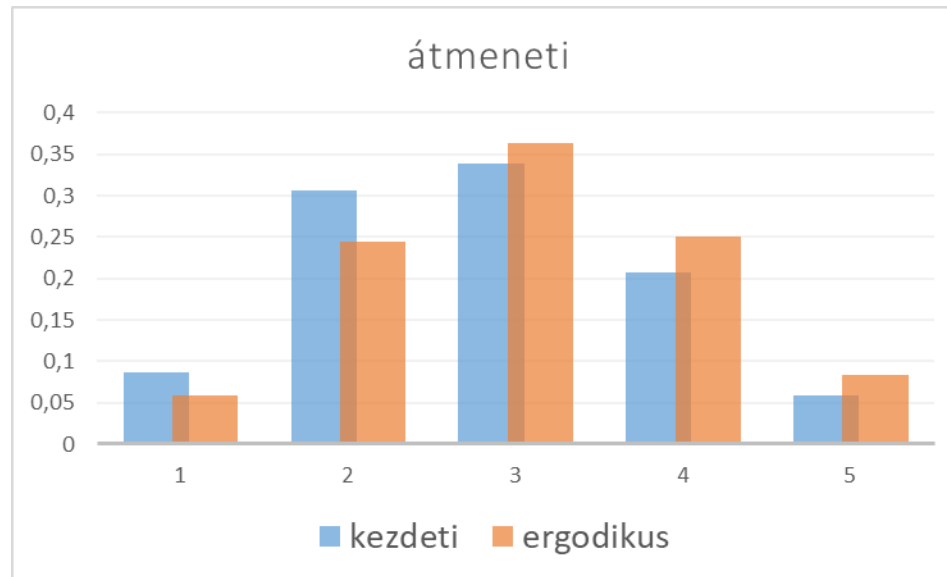
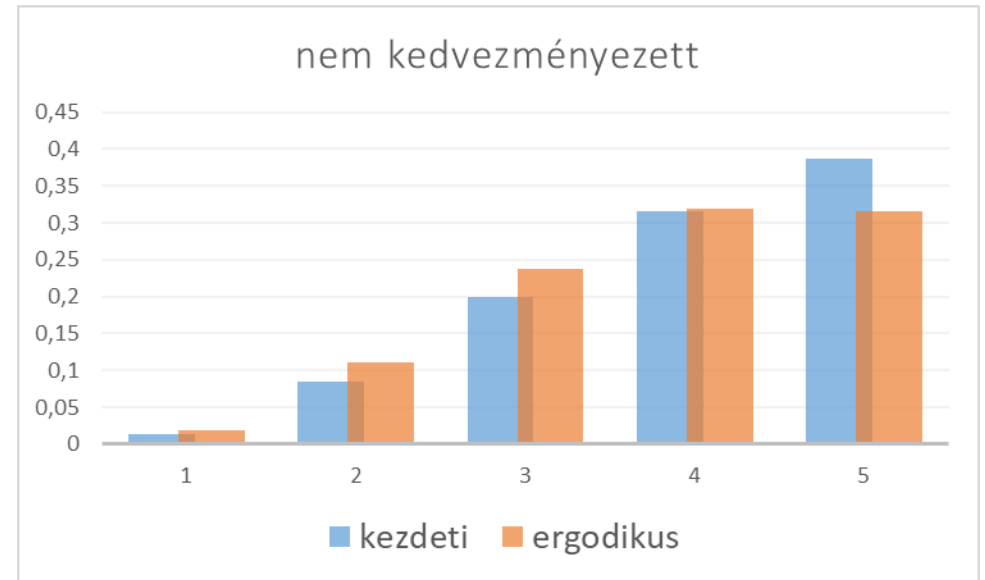
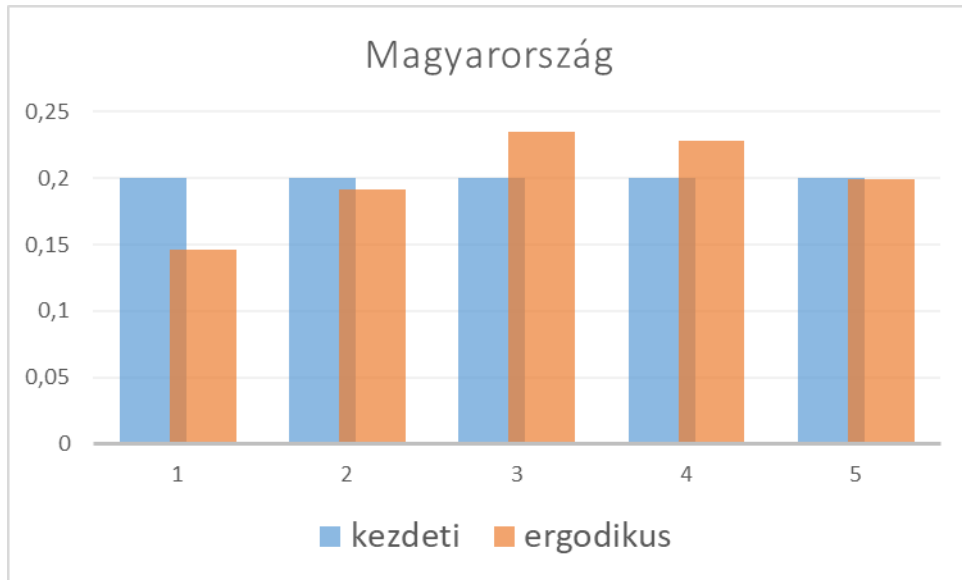
A MOBILITÁS FŐBB JELLEMZŐI (2012-2019)

	Mo.	nem kedvezményezett	átmeneti	társ_gazd_i és infr. kedv.	jelentős munkanélküliség	mindkét szp.
stabilitás	0,848	0,828	0,809	0,777	0,768	0,747
mobilitás	0,190	0,215	0,239	0,278	0,290	0,316
konvergencia	0,242	0,274	0,288	0,265	0,359	0,295
felezési idő	13,972	9,637	6,510	6,975	5,858	6,331

Saját számítás, szerkesztés

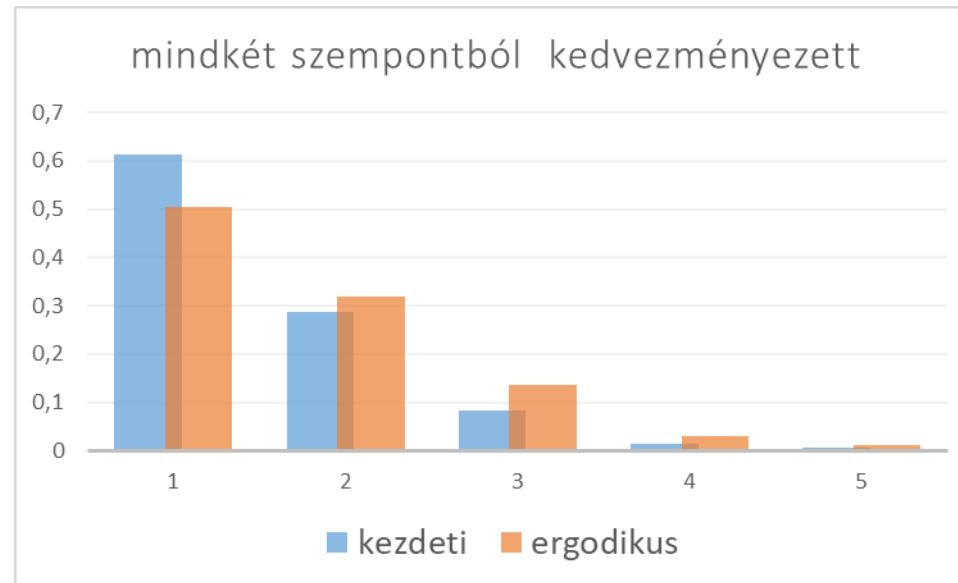
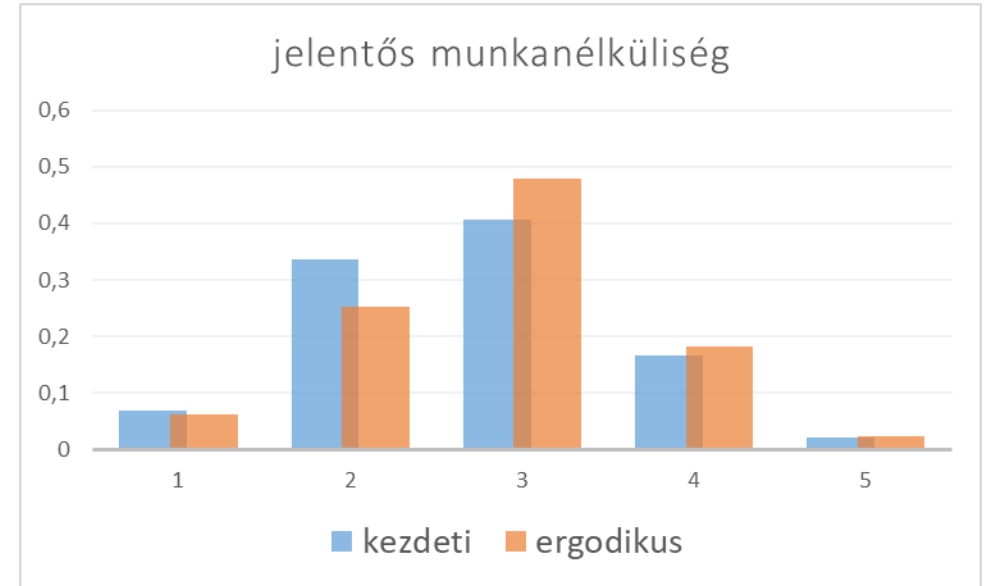
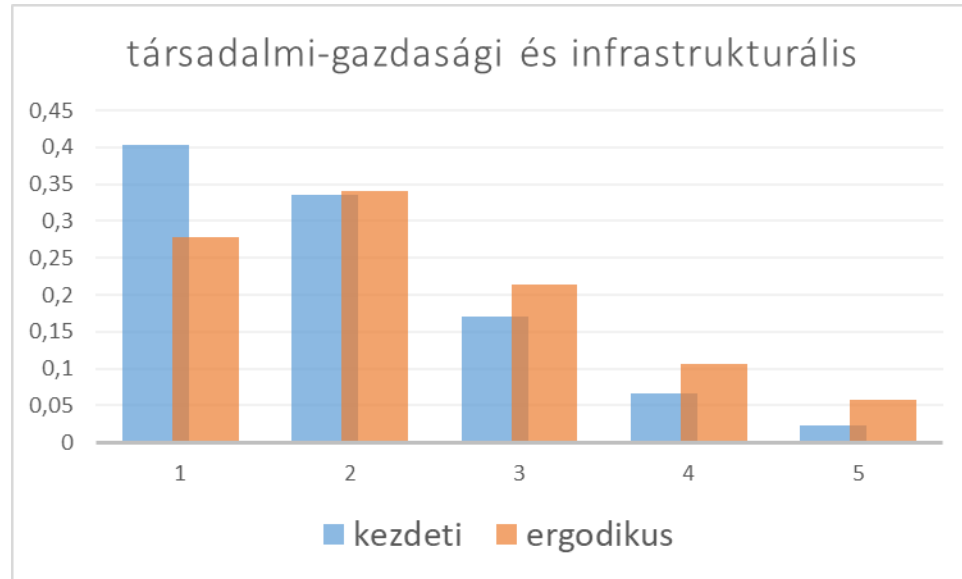
KEZDETI ÉS ERGODIKUS ELOSZLÁSOK

Saját számítás, szerkesztés

KEZDETI ÉS ERGODIKUS ELOSZLÁSOK

Saját számítás, szerkesztés

LISA MARKOV EREDMÉNYEK (2012-2019)

megfigyelések száma	kategória	n.s.	HH	LL	LH	HL
13593	n.s.	0,962	0,015	0,017	0,002	0,004
4154	HH	0,040	0,954	0,000	0,006	0,000
3718	LL	0,066	0,000	0,922	0,000	0,012
231	LH	0,117	0,130	0,000	0,753	0,000
382	HL	0,123	0,003	0,115	0,000	0,759
	kezdeti	0,62	0,19	0,17	0,01	0,02
	ergodikus	0,59	0,22	0,16	0,01	0,02

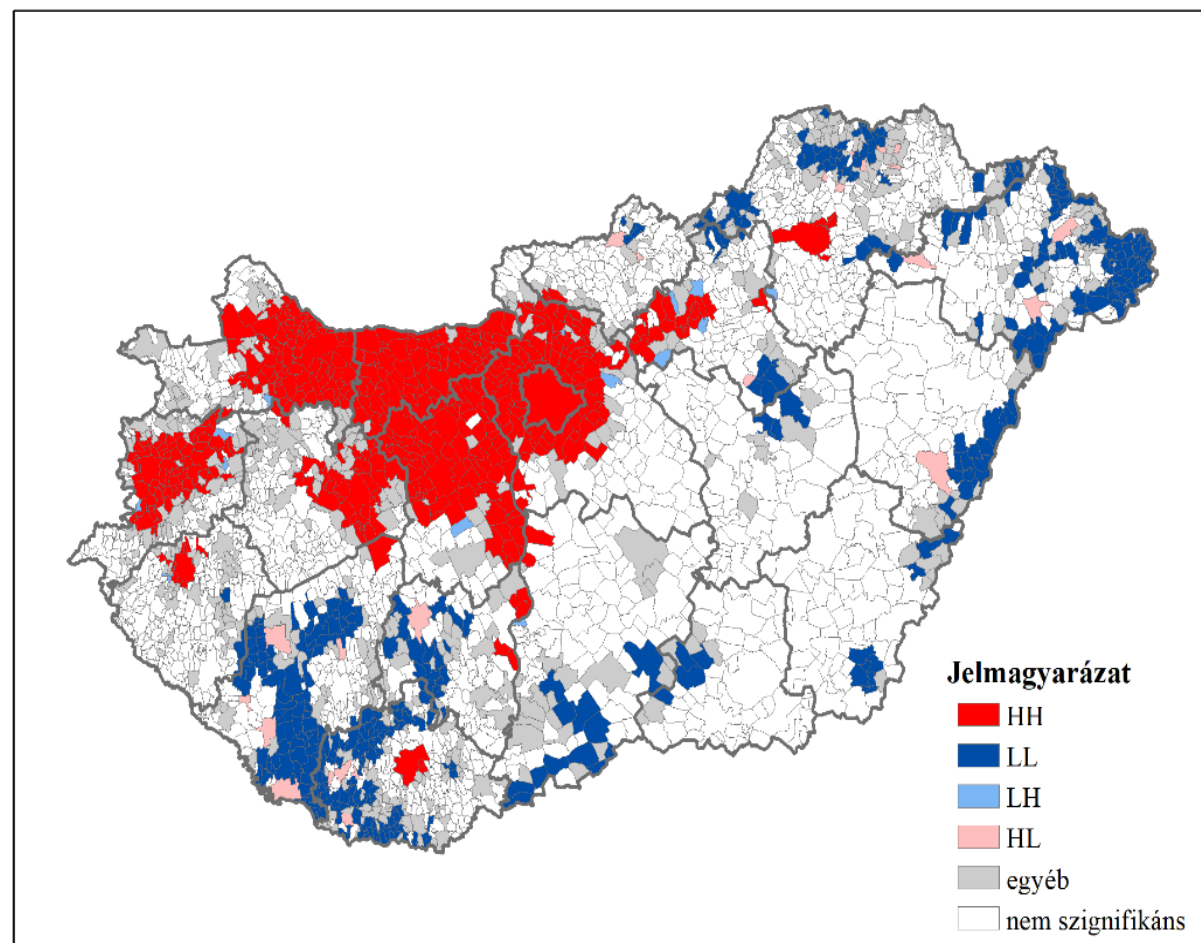
Saját számítás, szerkesztés

MOBILITÁS ÉS VIZUALITÁS (2012-2019)

	Mo.	LISA
stabilitás	0,848	0,870
mobilitás	0,190	0,162
konvergencia	0,242	-
felezési idő	13,972	13,403

Az SZJA-köteles jövedelmek területi autokorreláción alapuló kolokációs ábrája

Saját számítás, szerkesztés

ÖSSZEGZÉS

- Stabil, megmerevedett és markáns térszerkezet mellett létező és térben igen differenciált konvergenciafolyamatok;
- A fejlett konvergenciaklub hajtja a felzárkózási folyamatokat 2012-2019 között;
- Differenciált mozgások;
- A perifériák esetében a felzárkózásra nincs kilátás (a jelenlegi mozgások alapján);
- Konvergenciaklubosodás időben és térben stabil jelenség (centrumok és perifériák);
- Szükséges beavatkozni a jövedelmi folyamatokba?

**A tanulmány a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj
támogatásával készült.**

